

รายงาน

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

การจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์
ด้วยวิธีการแบบเปิด (Open Approach)

นายอภิชัย เฟื่องรุด

ตำแหน่ง ครู

โรงเรียนวัดราชปักษี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

หัวข้อ/ประเด็นการนำเสนอวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ประกอบด้วย

๑. ชื่อผลงาน การจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยวิธีการแบบเปิด(Open Approach)

๒. ชื่อเจ้าของผลงาน : นายอภิชัย เฟ็งกรุด

ตำแหน่ง ครู โรงเรียนวัดราชปักษ์

สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ตำบล โพสะ อำเภอ เมือง

จังหวัด อ่างทอง รหัสไปรษณีย์ ๑๔๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๓๕ - ๖๑๑๓๗๔

E - mail : rachapaksi.scl@gmail.com

เว็บไซต์โรงเรียน : <https://www.facebook.com/rachapaksi.scl>

๓. ความสำคัญของผลงานนวัตกรรม หรือวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ในสมัยก่อนจนถึงปัจจุบันยังมีการสอนแบบเน้นการบรรยาย สาธิต อธิบาย และให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด โดยลำดับการสอนคือ การทบทวนบทเรียนก่อนหน้า การศึกษาความรู้ใหม่ในใบความรู้หรือการบรรยายเนื้อหาใหม่ การทำแบบทดสอบ และการสรุปบทเรียน การสอนแบบนี้เป็นเพียงการที่ให้นักเรียนรับความรู้เพื่อจำเท่านั้น โดยไม่ได้ทำความเข้าใจอย่างแท้จริง ครูเน้นการสอนแบบการท่องจำ กฎหรือหลักการต่าง ๆ แล้วให้นักเรียนปฏิบัติ เน้นการแก้ปัญหาในแบบฝึกหัดที่คล้ายคลึงกับตัวอย่างที่ครูสอน ทำให้นักเรียนเรียนรู้การแก้ปัญหาโดยใช้การจดจำรูปแบบ ไม่สามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้อย่างแท้จริง กล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้เช่นนี้เป็นการมุ่งเน้นที่คำตอบมากกว่ากระบวนการในการหาคำตอบ ซึ่งเป็นการปิดกั้นโอกาสในการพัฒนาศักยภาพด้านการคิดขั้นสูง ส่งผลให้นักเรียนขาดทักษะในการแก้ปัญหาและไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์อื่นได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพด้านการคิดในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งการสอนนี้ว่า วิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach)

วิธีการสอนแบบเปิด(Open Approach) คือการช่วยให้กิจกรรมสร้างสรรค์ และวิธีคิดในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนให้เกิดขึ้นพร้อมๆ กัน กล่าวคือ ทั้งกิจกรรมของนักเรียน และวิธีคิดทางคณิตศาสตร์จะต้องถูกนำออกมาใช้อย่างเต็มความสามารถ ต้องให้นักเรียนแต่ละคนมีอิสระในการพัฒนาความก้าวหน้าในการแก้ปัญหาตามความสามารถและความสนใจของตน สิ่งสุดท้ายต้องปล่อยให้ให้นักเรียนได้พัฒนาความฉลาดทางคณิตศาสตร์ของเขาจึงต้องสร้างกิจกรรมห้องเรียนที่จะส่งเสริมวิธีคิดทางคณิตศาสตร์แบบต่าง ๆ ในขณะที่นักเรียนที่มีความสามารถสูงกว่าก็สามารถที่จะใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์อย่างหลากหลาย และนักเรียนที่มีความสามารถต่อยกว่าก็ยังคงสนุกสนานกับกิจกรรมทางคณิตศาสตร์ตามความสามารถของตน การทำเช่นนี้เป็นการช่วยให้นักเรียนได้ทำการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยเปิดโอกาสการสืบเสาะด้วยวิธีการที่ตนเชื่อมั่นและนำไปสู่การ

แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่มีความซับซ้อนสูงขึ้น ผลที่เกิดขึ้น มีความเป็นไปได้ที่นักเรียนจะเกิดการ พัฒนาสูงขึ้นที่จะแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของพวกเขา และในขณะเดียวกัน ยังเป็นการช่วยส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ให้นักเรียนแต่ละคน ด้วยวิธีการแบบเปิด (Open Approach) ซึ่งเป็นวิธีการสอน หนึ่ง ที่ใช้กิจกรรมที่มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิชาคณิตศาสตร์ และนักเรียนได้ใช้วิธีการคิดแบบเปิด ใน การแก้ปัญหาที่หลากหลาย สามารถอธิบายได้ ๔ ลักษณะ คือ

๑) มีการสร้างสถานการณ์ ให้เด็กได้ฝึกคิด แก้ปัญหา ค้นหาแนวทางการแก้ปัญหา อย่างหลากหลายวิธี ซึ่งปัญหาที่กำหนดในวิธีการแบบเปิดต้องอาศัยแนวคิดทางคณิตศาสตร์

๒) นักเรียนทุกคนต้องได้มีโอกาสได้แสดงแนวคิด ทั้งเดี่ยวและกลุ่ม

๓) วิธีการคิด แนวคิดของนักเรียนทุกคนต้องได้รับการยอมรับจากครู และเพื่อน ๆ ครูต้องจัดโอกาสให้เด็กทุกคนได้แสดงแนวคิด

๔) สรุปรูปวิธีคิดโดยเชื่อมโยงแนวคิดของนักเรียน

การจัดการเรียนการสอนแบบเปิด(Open Approach) เป็นวิธีการสอนที่ทำให้นักเรียน พัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเองได้แบบเปิด และนักเรียนที่มีความสามารถสูงกว่าก็สามารถที่จะใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์อย่างหลากหลาย และนักเรียนที่มีความสามารถด้อยกว่าก็ยังคง สนุกสนานกับกิจกรรมทางคณิตศาสตร์ตามความสามารถของตน ดังนั้นจึงได้นำวิธีการสอนแบบ เปิด(Open Approach) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ เพื่อแก้ปัญหานักเรียน ที่ขาดทักษะในการแก้ปัญหา ไม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้

๔. จุดประสงค์ และเป้าหมายของการดำเนินงาน

๔.๑ จุดประสงค์

๔.๑.๑ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหาด้วยตัวผู้เรียน เอง โดยใช้วิธีการสอนแบบเปิด(Open Approach)

๔.๑.๒ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริงโดยการให้ ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง

๔.๑.๓ เพื่อพัฒนาความกล้าแสดงออกและสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการ แก้ปัญหาไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาสถานการณ์อื่น ๆ ได้

๔.๒ เป้าหมาย

เชิงปริมาณ

๔.๒.๑ นักเรียน ได้ผ่านกระบวนการการคิด การแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยการจัดการ เรียนการสอนแบบเปิด(Open Approach) ร้อยละ ๘๐

เชิงคุณภาพ

๔.๒.๒ นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์และทักษะการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยกระบวนการแก้ปัญหา สืบเสาะหาความรู้ สามารถตัดสินใจ โดยใช้วิธีการและข้อมูลที่หลากหลายที่ตรวจสอบได้

๕. กระบวนการการผลิตผลงาน หรือขั้นตอนการดำเนินงาน

๕.๑ กระบวนการการผลิตผลงาน

มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครูสำหรับอาเซียน ในการเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ ที่เน้นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ” Lesson Study and Open Approach ” จนกลายเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา ที่ได้รับการยอมรับทั้งในระดับชาติและนานาชาติ จนกระทั่งสถาบันพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาแห่งชาติ (NITS) ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศต้นแบบนวัตกรรมมาเข้าร่วมงาน พร้อมๆ กับหน่วยงานหลักทางการศึกษาของประเทศ ทั้ง ครูสภา และ สคปศ. ได้ร่วมในการขยายผลการใช้นวัตกรรมทั่วประเทศ ตลอด ๔ ปีที่ผ่านมา ได้ทราบว่านวัตกรรม TLSOA (Thailand Lesson Study incorporated Open Approach เน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยเน้นการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนในชั้นเรียน และมีเครื่องมือที่สำคัญคือ “การเปิดชั้นเรียน (Open Class)” ยิ่งทำให้เห็นความสำคัญยิ่งขึ้นไปอีกว่า ไม่ใช่เป็นเพียงแค่งิจกรรมแต่เป็น แนวคิดเชิงนวัตกรรมในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบใหม่ที่ทุกคนเรียนรู้ร่วมกัน (Learning together) ในชั้นเรียนสด (Live Classroom) กล่าวคือ นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันในสถานการณ์ปัญหาเดียวกัน ครู เรียนรู้ร่วมกันที่จะเข้าใจนักเรียน ผ่านการร่วมมือกันแก้ปัญหา เป็นต้น

โดยโรงเรียนวัดราชปักษ์ ได้ผ่านการคัดเลือก ๑ ใน ๒๐ โรงเรียนทั่วประเทศให้เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ประจำปี ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่าง ครูสภา กับ National Institute for School Teachers and Staff Development (NITS) ประเทศญี่ปุ่น สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และสถาบันวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครูสำหรับอาเซียน มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยผู้ผ่านการคัดเลือกจะเข้าร่วมโครงการฯและร่วมกิจกรรมการดำเนินงานและเข้ารับพัฒนา จำนวน ๕ ระยะเวลา ตามที่ครูสภากำหนด ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ – เดือนเมษายน ๒๕๖๗ โดยเข้าร่วมกิจกรรมในรูปแบบออนไลน์ กิจกรรม Open Class ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น การศึกษาดูงาน นวัตกรรมต้นแบบ ณ ประเทศญี่ปุ่น ระหว่างวันที่ ๑๘ - ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ และนำความรู้ที่ได้จากการพัฒนาไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการขยายผล

ดังนั้น ผู้อำนวยการ และคณะครูที่ได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนได้นำความรู้จากการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบเปิด(Open Approach) มาถ่ายทอดให้กับคณะครูในโรงเรียนเพื่อนำไปปรับใช้ในรูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการการเรียนรู้ที่หลากหลายและเกิดประสบการณ์การเรียนรู้แบบใหม่ ๆ

๕.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนเตรียมการ (Plan)

๕.๒.๑ ผู้สอนศึกษาเป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ศึกษาหลักสูตรของโรงเรียน ศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตรและวิเคราะห์หลักสูตร ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์และทักษะการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยกระบวนการแก้ปัญหา สืบเสาะหาความรู้ สามารถตัดสินใจ โดยใช้วิธีการและข้อมูลที่หลากหลายที่ตรวจสอบได้ เพื่อสร้างหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ภายใต้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๕.๒.๒ ผู้สอนจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้

๕.๒.๓ ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสำรวจแนวคิดหลักในการจัดทำผลงานและนวัตกรรม เพื่อนำไปสู่การกำหนดหัวข้อองค์ความรู้ใหม่ที่ผู้เรียนมีความสนใจร่วมกัน

ขั้นตอนดำเนินการ (Do)

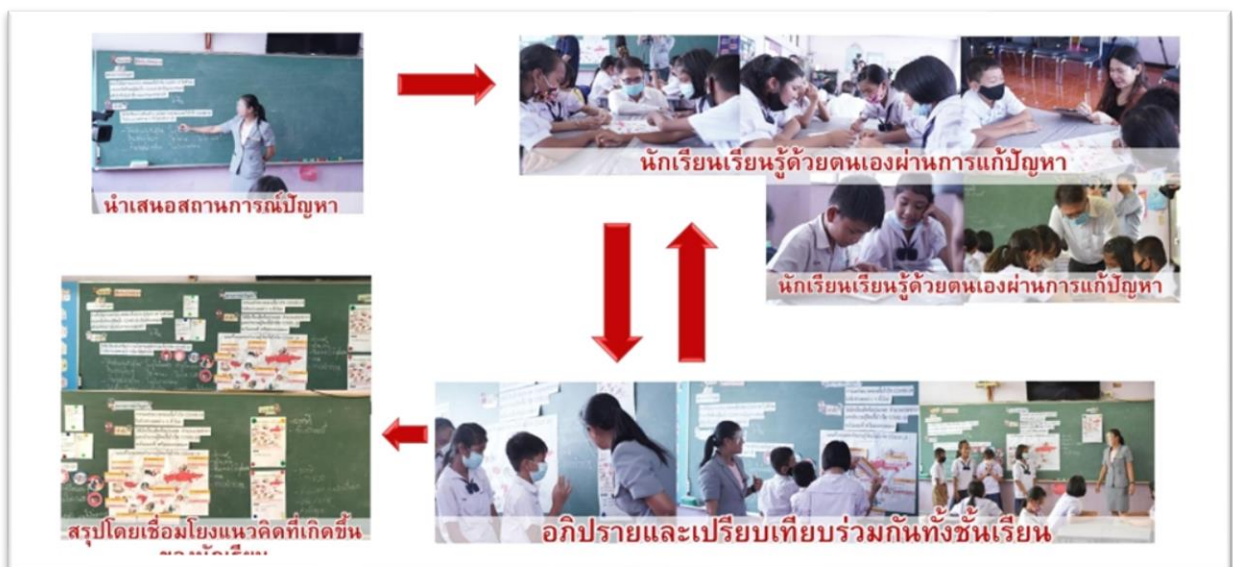
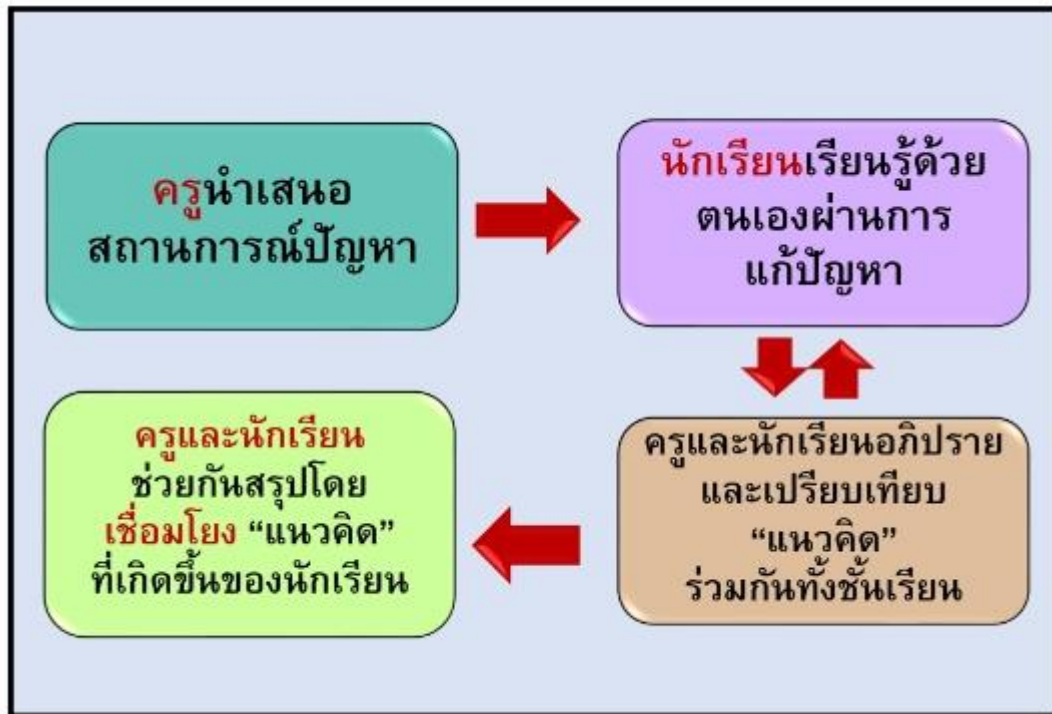
การจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยวิธีการแบบเปิด(Open Approach)

วิธีการสอนแบบเปิด(Open Approach) คือการจัดการเรียนรู้ที่ครูใช้โจทย์สถานการณ์ปัญหาปลายเปิดในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนแต่ละคนเป็นผู้นำเสนอวิธีการแก้ปัญหาของตน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน เพื่อเรียนรู้วิธีการคิดและวิธีการทำความเข้าใจทั้งของตนเองและของผู้อื่น ร่วมกัน

กระบวนการเรียนรู้อการสอนแบบเปิด(Open Approach) นั้นเป็นแนวคิดใหม่สำหรับประเทศไทยที่แตกต่างจากเดิม เพราะบทบาทของครูเปลี่ยนไปจากที่เน้นการบรรยายเนื้อหา การทำแบบฝึกหัดให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่างและการ สรุปเนื้อหาที่เรียนในช่วงท้ายบทเรียน ไปสู่การเปิดชั้นเรียนที่ก่อแรงบันดาลใจ การใช้โจทย์สถานการณ์ปัญหา การส่งเสริมผู้เรียนให้ลองผิดลองถูกจนสามารถสร้างความรู้ขึ้นได้ด้วยตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถอด บทเรียนที่นำไปสู่การประมวลสังเคราะห์ สรุป ความรู้ใหม่ร่วมกัน

สำหรับวิธีการแบบเปิด(Open Approach) คือวิธีการสอนที่มีความยืดหยุ่น มี ๔ ขั้นตอน คือ

๑. การนำเสนอสถานการณ์ปัญหา
๒. การเรียนรู้ด้วยตัวเองของนักเรียนผ่านการแก้ปัญหา
๓. การอภิปรายและเปรียบเทียบ แนวคิดร่วมกันทั้งชั้นเรียน
๔. การสรุปโดยเชื่อมโยงแนวคิดที่เกิดขึ้นของนักเรียน

ครูผู้สอนได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบเปิด(Open Approach) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ๔ ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ ๑ การนำเสนอสถานการณ์ปัญหา ผู้สอนช่วยสร้างภาวะพร้อมเรียนรู้การซึมซับคุณค่าแรงบันดาลใจ และจุดมุ่งหมาย เพื่อเป็นการเปิดประตูใจ จินตนาการและการลงมือกระทำให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อผู้เรียนมีแรงขับเชิงบวกในการเรียนรู้ เนื่องจากการมีภาวะพร้อมเรียนรู้การซึมซับคุณค่าเกิดแรงบันดาลใจและการมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน ก็เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่ผู้เรียนจะต้องเผชิญกับเงื่อนไขหรือโจทย์หรือข้อจำกัดที่มีความเหมาะสม ครูแจกเงื่อนไข หรือโจทย์ สำหรับแก้ปัญหา และ/หรือสร้างสรรค์ที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน และเมื่อแรงขับพบกับเงื่อนไข หรือโจทย์หรือข้อจำกัดที่เหมาะสม จะเกิดเป็นความพยายามในการจัดการกับเงื่อนไขนั้นๆ จนก้าวผ่านไปสู่ผลลัพธ์ที่มุ่งหมาย และในกระบวนการนี้ผู้เรียนจะสร้างความรู้ความสามารถชุดใหม่ขึ้นมาด้วยตนเอง ซึ่งสิ่งนี้คือหลักการพื้นฐานของ “Active Learning” และ “Constructionism” ทุกประเภท

โจทย์ของ Open Approach มีลักษณะสำคัญดังนี้

๑. เป็นสถานการณ์หรือเงื่อนไขที่ผู้เรียนยังไม่เคยพบมาก่อน
๒. เป็นสถานการณ์หรือเงื่อนไขที่ผู้เรียนยังไม่มีความรู้ ความสามารถเพียงพอที่จะแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ตามเงื่อนไขของโจทย์ได้ทันที
๓. มีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับความรู้ความสามารถที่ผู้เรียนสะสมอยู่ในตัว มีความยากพอเหมาะและนำไปสู่ การสร้างความรู้ความสามารถชุดใหม่ กล่าวคือ ถ้าผู้เรียนนำความรู้ความสามารถที่สะสมอยู่มาใช้ ในกระบวนการลองผิดลองถูกเปลี่ยนแปลงและหาทางให้สุดความสามารถ (Heuristics) ก็จะสามารถแก้โจทย์หรือสร้างสรรค์ภายใต้เงื่อนไขของโจทย์นั้นได้ และพร้อมกันนั้นผู้เรียนก็ได้สร้างความรู้ความสามารถชุดใหม่ขึ้น ซึ่งเป็นการต่อยอด สังเคราะห์ หรือยกระดับขึ้นจากความรู้ ความสามารถเดิมที่สะสมมา
๔. มีความน่าสนใจเชื้อเชิญและท้าทายให้ผู้เรียนเข้าไปแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ภายใต้เงื่อนไขนั้น
๕. มีลักษณะเปิดกว้างให้ผู้เรียนทดลองและค้นคว้า วิธีการที่หลากหลายและผลลัพธ์ที่อาจแตกต่างกัน แต่ก็ยังสามารถกำกับทิศทางและขอบวงของการเรียนรู้ให้เป็นไปตามแผนการเรียนรู้ได้

ขั้นที่ ๒. การเรียนรู้ด้วยตัวเองของนักเรียนผ่านการแก้ปัญหา ผู้เรียนลงมือแก้ปัญหาและ/หรือสร้างสรรค์ภายใต้เงื่อนไขของโจทย์ที่ได้มา (โดยส่วนมากมักเป็นงานเดี่ยวหรืองานกลุ่มขนาดเล็ก เพื่อให้ผู้เรียนได้เผชิญกับเงื่อนไขของโจทย์ด้วยตนเองอย่างทั่วถึง) เมื่อผู้เรียนกำลังต่อสู้หรือจัดการกับเงื่อนไขหรือโจทย์ที่กำลังเผชิญด้วยแรงขับเชิงบวกนั้นผู้เรียนกำลังสร้างความรู้ความสามารถชุดใหม่ขึ้นมาด้วยตนเอง

ขั้นที่ ๓. การอภิปรายและเปรียบเทียบ แนวคิดร่วมกันทั้งชั้นเรียน ผู้เรียนได้นำเสนอวิธีการ และผลของการแก้ปัญหา และ/หรือ การสร้างสรรค์ของตนกับเพื่อน และพร้อมกันนั้นก็เป็นการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการและผลลัพธ์ที่ต่างกันไปเพื่อร่วมกันศึกษา เปรียบเทียบ พิจารณา ประเมิน รวมถึงจัดระเบียบวิธีการและผลลัพธ์ที่แตกต่างเหล่านั้นขึ้นนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นการเปิด ศักยภาพ และ สมรรถภาพของผู้เรียนทุกคนเข้าหากัน หลอมรวมศักยภาพ และ สมรรถภาพของ ผู้เรียนทุกคนสู่การเรียนรู้ร่วมกัน เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างร่วมกัน อีกทั้งยังเป็นการเรียนรู้ที่ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตัวของผู้เรียนอีกด้วย

ขั้นที่ ๔. การสรุปโดยเชื่อมโยงแนวคิดที่เกิดขึ้นของนักเรียน ผู้สอนและผู้เรียนแลกเปลี่ยน เรียนรู้เพื่อสังเคราะห์ และยกระดับความรู้ใหม่ร่วมกัน

บทบาทสำคัญของครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ Open Approach

- ๑) เปิดประตูให้ผู้เรียนสู่การเรียนรู้ที่ขับเคลื่อนด้วยตัวผู้เรียนเอง
- ๒) ส่งเสริมดูแลเอาใจใส่ให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหาและ/หรือสร้างสรรค์ ภายใต้เงื่อนไข ของโจทย์อย่างทั่วถึงและต่อเนื่องโดยการหล่อเลี้ยงแรงขับเคลื่อนตั้งคำถามเพิ่มลดหรือปรับ ประสิทธิภาพ สนับสนุนอำนวยความสะดวกดูแลความเรียบร้อย แนะนำ ช่วยเพิ่มลดหรือปรับ ทรัพยากรฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้ความสามารถ ที่สะสมอยู่ออกมาใช้ให้มากที่สุดจนเกิดการ สร้างความรู้ความสามารถชุดใหม่ขึ้น(constructionism) จากการลองผิดลองถูกเปลี่ยนมุมมองและ หาทงให้ถึงที่สุดด้วยตนเอง(heuristics) และพร้อมๆกันนั้นครูยังช่วยจัดวางวิธีบันทึกความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจ บันทึกวิธีการ บันทึกผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กับวิธีการช่วยตั้งคำถามช่วยตั้งประเด็น ให้ผู้เรียน สังเกตเห็นและประเมินวิธีสร้าง ความเข้าใจและวิธีทำของตนเองในการแก้ปัญหาหรือการ สร้างสรรค์นั้นๆ(metacognition)
- ๓) ประเมินผู้เรียนในขณะที่เรียนรู้ โดยการมีสติตั้งใจฟังสังเกตและรู้สึก อย่าง ละเอียดอ่อนน้อมใจและแม่นยำ เพื่อหยั่งให้ถึงภาวะการนำความรู้ความสามารถออกมาใช้ ภาวะการ สร้างความรู้ความสามารถชุดใหม่แรงบันดาลใจวิธีการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ อาการเข้าใจ ขอบเขตและ คุณภาพของความเข้าใจพลังความสามารถ และ ข้อจำกัดของผู้เรียนแต่ละคนในขณะที่กำลังเรียนรู้ผ่าน การแก้โจทย์ หรือการสร้างสรรค์ภายใต้เงื่อนไขของโจทย์ เป็นการประเมินเพื่อ พัฒนาอย่างฉับพลัน ทันทีไม่ใช่การประเมินเพื่อตัดสิน
- ๔) ตอบสนองต่อผลการประเมินนั้นอย่างเหมาะสมและทันเวลา โดยการตั้งคำถาม จับประเด็นให้คำแนะนำ ให้ตัวอย่างอำนวยความสะดวกช่วยเหลือฯลฯที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนอย่าง สงบ มีสติในจังหวะที่เหมาะสมทันทีเพื่อช่วยให้ผู้เรียนหลุดจากภาวะติดขัดหรือการเข้าใจผิดหรือ

ช่วยให้ผู้เรียนเข้าสู่การเรียนรู้ที่กว้างขวาง ลึกซึ้งมากขึ้นและดำเนินการแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ต่อไปได้อย่างราบรื่น

๕) ขับเคลื่อนและปรับพฤติกรรมผู้เรียนด้วยวิธีการเชิงบวก เมื่อมีผู้เรียนบางคนที่ไม่อยู่ในภาวะพร้อมเรียนหรือติดขัดอย่างมากหรือมีพฤติกรรมที่ไม่ส่งเสริมการเรียนรู้ หรือรบกวนการเรียนรู้ของเพื่อน ครูจะขับเคลื่อนและปรับพฤติกรรมผู้เรียนนั้นด้วยวิธีการเชิงบวก ทั้งนี้ เพื่อรักษาแรงจูงใจด้านบวกของผู้เรียนคนนั้นและรักษา บรรยากาศเชิงบวกของชั้นเรียนเอาไว้ให้ต่อเนื่อง

ขั้นการตรวจสอบประเมินผล (Check)

๑. ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหาด้วยตนเอง จากสถานการณ์ปัญหาที่ผู้สอนกำหนดให้

๒. ผู้เรียนนำเสนอวิธีการ ผลของการแก้ปัญหา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิดที่ได้จากการแก้ปัญหา โดยผู้สอนคอยชี้แนะแนวทางให้กับผู้เรียน

ขั้นสรุปและรายงาน (Action)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบเปิด(Open Approach) ผู้สอนจะเป็นผู้นำเสนอสถานการณ์ปัญหาให้กับผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ได้แลกเปลี่ยนความคิด อภิปรายและเปรียบเทียบกับเพื่อนและผู้สอน และสามารถช่วยกันสรุปโดยเชื่อมโยงแนวคิดที่เกิดขึ้นของนักเรียน การสอนแบบเปิด(Open Approach) ทำให้นักเรียนที่มีความสามารถสูงกว่าก็สามารถที่จะใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์อย่างหลากหลาย และนักเรียนที่มีความสามารถต่อยกว่าก็ยังคงสนุกสนานกับกิจกรรมทางคณิตศาสตร์ตามความสามารถของตน เมื่อผู้เรียนเกิดความสุข ก็จะมีความพร้อมทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีตามมา สามารถนำความรู้ที่ได้จากการแก้ปัญหาด้วยตนเองไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ เนื้อหาอื่น ๆ หรือในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ โดยมีผู้สอนทำหน้าที่ให้คำชี้แนะอย่างใกล้ชิด

๖. ผลการดำเนินการ ผลสัมฤทธิ์ และประโยชน์ที่ได้รับ

๖.๑ ผลการดำเนินการ

๖.๑.๑ ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหาด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยใช้วิธีการสอนแบบเปิด(Open Approach)

๖.๑.๒ ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริงโดยการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง

๖.๑.๓ ผู้เรียนกล้าแสดงออกและนำองค์ความรู้ที่ได้จากการแก้ปัญหาไปประยุกต์ใช้
ในการแก้ปัญหาสถานการณ์อื่น ๆ ได้

๖.๒ ผลสัมฤทธิ์

ผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยวิธีการแบบเปิด(Open Approach) พบว่า ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหาจากการกำหนดสถานการณ์ การแก้ปัญหา โดยผู้เรียนคิด เสาะหาวิธีการการแก้ปัญหาด้วยตนเอง แล้วนำแนวคิด วิธีการการแก้ปัญหา มาอภิปราย เปรียบเทียบร่วมกันทั้งชั้นเรียน และเชื่อมโยงแนวคิดของผู้เรียนเป็นองค์ความรู้ใหม่ ทำให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิด การแก้ปัญหาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้สถานการณ์ อื่น ๆ ได้

๖.๓ ประโยชน์ที่ได้รับ

๖.๓.๑ ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหาด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยใช้วิธีการสอนแบบเปิด(Open Approach)

๖.๓.๒ ผู้เรียนกล้าแสดงออก แสดงความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

๖.๓.๓ ผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบแนวคิด วิธีการการแก้ปัญหาของตนเอง กับของผู้อื่น ว่าแนวคิด วิธีการการแก้ปัญหาเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

๖.๓.๔ ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงแนวคิด ทำให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิด การแก้ปัญหาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้สถานการณ์อื่น ๆ ได้

๗. ปัจจัยความสำเร็จ

๗.๑ ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครูที่เป็นแกนนำ ได้แนะนำการใช้วิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach) เพื่อนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนในพัฒนาทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหาด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยใช้วิธีการสอนแบบเปิด(Open Approach)

๗.๒ ผู้สอนและผู้เรียนกล้าที่จะก้าวข้ามขีดจำกัดของตนเอง กล้าคิด กล้าแก้ปัญหา กล้าลงมือทำ กล้านำเสนอ กล้าแสดงออก เพื่อพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ เป็นต้น

๗.๓ ผู้เรียนได้นำความรู้ ความเข้าใจ มาเปรียบเทียบแนวคิด เชื่อมโยงแนวคิด ทำให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิด การแก้ปัญหาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้สถานการณ์อื่น ๆ ได้

๗.๔ การประชาสัมพันธ์องค์ความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมร่วมกันผ่านการเผยแพร่ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้การตอบรับเป็นอย่างดี ทำให้องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้าได้เผยแพร่ไปในวงกว้าง

๘. บทเรียนที่ได้รับ

๘.๑ ข้อสรุป

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบเปิด(Open Approach) ผู้สอนจะเป็นผู้นำเสนอสถานการณ์ปัญหาให้กับผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น อภิปรายและเปรียบเทียบกับเพื่อนและผู้สอน และสามารถช่วยกันสรุป โดยเชื่อมโยงแนวคิดที่เกิดขึ้นของนักเรียน การสอนแบบเปิด(Open Approach) ทำให้นักเรียนที่มีความสามารถสูงกว่าก็สามารถที่จะใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์อย่างหลากหลาย และนักเรียนที่มีความสามารถต่อยุ่กว่าก็ยังคงสนุกสนานกับกิจกรรมทางคณิตศาสตร์ตามความสามารถของตน เมื่อผู้เรียนเกิดความสุข ก็จะมีความพร้อมทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีตามมา สามารถนำความรู้ที่ได้จากการแก้ปัญหาด้วยตนเองไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ เนื้อหาอื่น ๆ หรือในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ โดยมีผู้สอนทำหน้าที่ให้คำชี้แนะอย่างใกล้ชิด

๘.๒ ข้อเสนอแนะ และข้อควรระวัง

๘.๒.๑ ผู้เรียนขาดประสบการณ์ และทักษะการแก้ปัญหา ผู้สอนจำเป็นต้องดูแล ให้คำแนะนำ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

๘.๒.๒ ผู้สอนต้องวางแผนการนำเสนอปัญหาให้กับผู้เรียนให้มีความชัดเจน รัดกุม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

๘.๒.๓ ผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในขณะร่วมกันทำกิจกรรมหรือตอบคำถาม โดยเฉพาะในขั้นตอนการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ต้องใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลและทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหาด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยผู้สอนควรมีการชี้แนะแนวทางในการแก้ปัญหามากกว่าการบอกคำตอบนั้นแทน

๘.๓ แนวปฏิบัติไปประยุกต์ใช้ พัฒนาต่อ

๘.๓.๑ การจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยวิธีการแบบเปิด(Open Approach) ควรมีเวลาให้ผู้เรียนใช้ในการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น

๘.๓.๒ วิธีการแบบเปิด(Open Approach) สามารถนำไปประยุกต์ปรับใช้กับวิชาอื่นได้

๘.๓.๓ การนำเสนอปัญหาให้กับผู้เรียนต้องให้มีความชัดเจน เฉพาะเจาะจงมากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา คิด แก้ปัญหาอย่างละเอียด

๙. การเผยแพร่ และการได้รับการยอมรับ (รางวัลที่ได้รับ)

๙.๑ การเผยแพร่

๙.๑ เผยแพร่เอกสารประชาสัมพันธ์ให้กับนักเรียน และคณะครูในโรงเรียน

๙.๒ เผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ Facebook Fanpage ร.ร.วัดราชปักษี สพป.อ่างทอง

๙.๒ การได้รับการยอมรับ (รางวัลที่ได้รับ)

-

๑๐. การขยายผลต่อยอด หรือประยุกต์ใช้ผลงาน นวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติ

๑๐.๑ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการถอดบทเรียน

การจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ผู้เรียนส่วนใหญ่มักจะขาดทักษะในการคิดหาวิธีแก้ปัญหาโจทย์ต่าง ๆ แต่การสอนด้วยวิธีการแบบเปิด(Open Approach) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหาด้วยตัวผู้เรียนเอง การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และการเชื่อมโยงแนวคิดเพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ ผู้สอนต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการ สอดดู ให้คำปรึกษาและชี้แนะ การสนับสนุนจากเพื่อครูในโรงเรียน การได้รับการส่งเสริมจากผู้บริหารสถานศึกษา

๑๐.๒ การเรียนรู้เพื่อการต่อยอด และขยายผล

การจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยวิธีการแบบเปิด(Open Approach) ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหาด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยใช้วิธีการสอนแบบเปิด(Open Approach) มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริงโดยทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีความกล้าแสดงออก และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการแก้ปัญหาไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาสถานการณ์อื่น ๆ ได้ สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา และชุมชน รวมทั้งการใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนวัดราชปักษี

ภาคผนวก

- ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด(Open Approach)
  - นวัตกรรมและวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ของนายอภิชัย เฟ็งกรุด
- ภาพกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด(Open Approach)

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด(Open Approach)

แผนการจัดการเรียนรู้

นวัตกรรมและวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ของนายอภิชัย เฟ็งกรุด

ภาพกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด(Open Approach)

ขั้นที่ ๑ การนำเสนอสถานการณ์ปัญหา

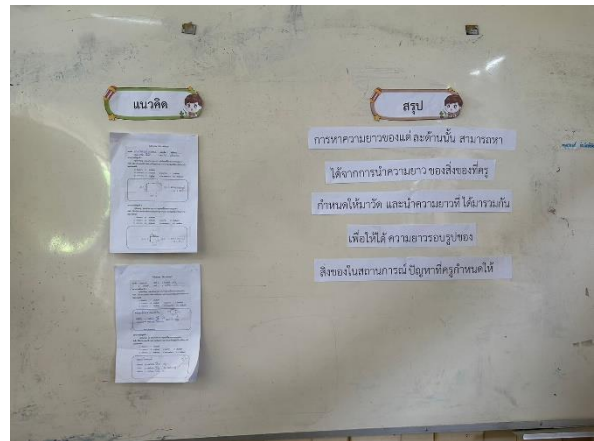
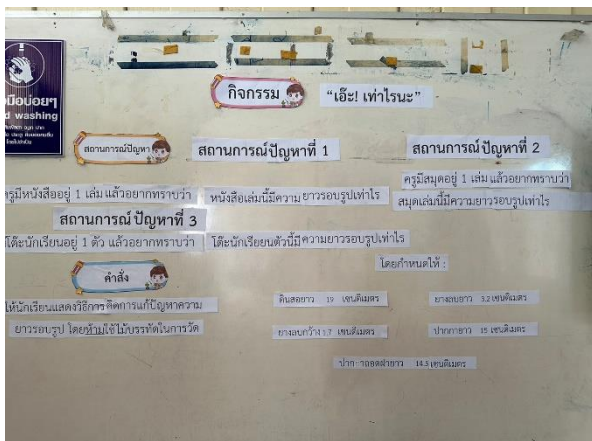
ขั้นที่ ๒. การเรียนรู้ด้วยตัวเองของนักเรียนผ่านการแก้ปัญหา

ขั้นที่ ๓. การอภิปรายและเปรียบเทียบ แนวคิดร่วมกันทั้งชั้นเรียน

ขั้นที่ ๔. การสรุปโดยเชื่อมโยงแนวคิดที่เกิดขึ้นของนักเรียน

รายงาน

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

การจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์
ด้วยวิธีการแบบเปิด (Open Approach)